

معنای واقعی اهل سنت

دیدگاه عالمان اهل سنت درباره معاویه چیست؟ کیست؟ صحابه و تابعین از دیدگاه سلف اهل سنت چه کسانی هستند؟

رواق شهیدان

شهید مظلومی
که مدت‌ها زیارت قبرش
ممنوع بود

محور این نوشتار مختصر یکی از بزرگترین شهدای انقلاب خمینی کبیر^{علیه السلام} و به‌تعبیر مقام معظم رهبری، یکی از استوانه‌های انقلاب اسلامی است که در پیشبرد اهداف انقلاب نقشی چشم‌گیر و بی‌بدیل داشته است؛ اما با تأسف فراوان باید گفت که نه‌تنها در هیچ رسانه‌ای یاد و نامی از این شهید والامقام نمی‌شود؛ بلکه حتی تصویری از ایشان در جایی نصب نیست؛ به‌ویژه در مدرسه فیضیه که این شهید در جوار این مدرسه به مبارزات خود علیه رژیم ستم‌شاهی پرداخته است. شهیدی که بزرگانی چون آیات عظام؛ مرعشی نجفی و پسندیده^{رحمته‌الله}، در قم و آیت‌الله فقیه امامی و شهید منتظری^{رحمته‌الله}، در اصفهان و شهید آیت‌الله سعیدی^{رحمته‌الله} در تهران برای وی ختم برگزار کردند و بزرگانی مانند آیت‌الله‌العظمی میلانی^{رحمته‌الله} از طریق شهید آیت‌الله بهشتی و مرحوم آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی به خانواده ایشان کمک مالی می‌رسانند. شهید قریشی کسی است که تشییع بزرگ او هم در تهران و هم در قم برای رژیم ستم‌شاهی درس‌سزاس شد. شهیدی که رژیم عاری از مهر پهلوی از قبر و یاد او هم بیمناک بود و برای مرقد مطهر این شهید، نگهبانی گماشته بود تا زائرانش را شناسایی و به سازمان جلااد ساواک گزارش دهد؛ لذا تا ماه‌ها زیارت قبر ایشان ممنوع بود.

حجره این شهید بزرگوار در مدرسه آیت‌الله‌العظمی بروجردی^{علیه السلام}، کانون مبارزات و مبارزان بود. اگر کسی می‌خواست، فعالان سیاسی را بشناسد، نخستین نامی را که می‌شنید، نام شهید محمدکاظم قریشی خمینی^{رحمته‌الله} بود. زمانی که نظام منحوس ستم‌شاهی با تصویب لایحه ننگین کاپیتولاسیون، عزت مسلمین و ایرانیان را لجن‌مال کرد، کسی که با شهامت تام و ستودنی به حمایت از قیام امام خمینی^{علیه السلام} قیام کرد، شهید والاگهر حجت‌الاسلام سید محمدکاظم قریشی خمینی^{رحمته‌الله} بود. وقتی که این شهید را در ساواک مخوف مورد شکنجه و بازجویی قرار می‌دادند، بدون ذره‌ای ترس و با شجاعت تمام می‌گفت:

اینجانب از قانون مصونیت مستشاران آمریکایی (کاپیتولاسیون) و تبعیدآقای خمینی تنقید نموده و برای آقای خمینی دعا کرده‌ام و این تنقید را وظیفه اجتماعی خود می‌دانم. زمانی که ایشان روی منبر باطن پلید شاه مرتجع را اظهار می‌کرد، بعضی افراد از ترس بلند شده و مسجد را ترک می کردند؛ ولی ایشان هیچ هراسی از گفتن حق نداشت.

- دوستان شهید**

برخی از دوستان این شهید گران‌قدر و مؤثر در انقلاب اسلامی به شرح ذیل است:

حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای (رهبر معظم انقلاب اسلامی)؛ ایشان هم حجره‌ای شهید در مدرسه آیت‌الله بروجردی^{علیه السلام} (خان) و از هم‌زمان و دوستان مبارزاتی او بودند. حضرت آقا همیشه از ایشان به‌عنوان فردی شجاع، خوش‌خلق و شهیدی متعهد و وارسته یاد کرده و او را از استوانه‌های نهضت انقلاب اسلامی که با وجودشان درخت تنومند انقلاب آبیاری گردیده، می‌دانند و می‌شناسند. آیت‌الله سیدمحمد خامنه‌ای (برادر مقام معظم رهبری) هم، از حجره‌های اهل شهید قریشی در مدرسه خان در قم بود و درباره شهید می‌گوید: آقای قریشی انسانی خوش‌سیرت و برخوردار از اخلاقی متعالی بود. حجت‌الاسلام والمسلمین محمدحسن رحیمیان؛ وی که از دوستان مبارزاتی شهید قریشی بود که حجره ایشان در مدرسه آیت‌الله بروجردی^{علیه السلام} (خان) را به‌عنوان ستاد تهیه و توزیع تراکت و اعلامیه‌های انقلابی معرفی می‌کرد.

- شهادت**

آقای محمدعلی شهبازی که از هم‌بندهای شهید قریشی بوده، ساعات پایانی زندگی دنیایی حجت‌الاسلام قریشی را چنین توصیف می‌کند: آن‌مرحوم (شهید قریشی)، قبل از فوت، اوضاعش آن‌قدر بد بود که چشمش باز نمی‌شد و نصف بدنش هم فلج شده بود؛ ضمن اینکه اختیار ادرار خودش را هم نداشت. دکتر افتخارزاده هم که آنجا بود، می‌گفت: سخته کرده‌است. ما این‌قدر به در زندان زدیم و گفتیم: بابا! این سید افتاده و در حال موت است که بعد از مدتی آمدند و چند تا قرص سفید به او دادند. بعد ما فرتیم ناهار بخوریم و بیاییم که دیدیم، سید نیست. گفتند: او را بیرون بردن. من رفتم از لای درز در آهنی هشتی زندان شماره دو قصر نگاه کردم. دیدم که سید را در پتویی پیچیده‌اند و یک عده پاسبان هم، دور او راه می‌روند، متلک می‌گویند، مسخره می‌کنند و می‌خندند. بعدها یک پاسبان از آن پاسبان‌های خوب و حلال‌زاده به‌نام امینی -که اخبار را برای ما می آورد- به من گفت: این سید را به طرف درمانگاه برند؛ ولی چون سریع به دکتر نرساندند، با اینکه اکسیژن هم وصل کردند، تمام کرده بود.

آری این شهید در ۶ مرداد ۱۳۴۴ در اوج غربت به شهادت رسید و با تشییع با شکوه در تهران و قم که لرزه بر اندام رژیم سفاک پهلوی انداخت، به لقای پروردگار خود شتافت تا برگی زرین بر تاریخ انقلاب اسلامی خمینی کبیر باشد و درخیمان رژیم را با خون خود رسوا کند. زندگی‌نامه این شهید را در کتاب ستارگان حرم: اختران حرم معصومه^{علیه السلام}، جلد ۳۱، ص۲۴۷ با عنوان پیشاهنگ جهاد مطالعه بفرمائید.

سعید پارسا رفسنجانی / پژوهشگر و استاد حوزه علمیه قم

- پی‌نوشت‌ها**

۱-خاطرات برادر شهید از دیدار با مقام معظم رهبری به‌نقل از ستارگان حرم: اختران حرم معصومه^{علیه السلام}، جلد۳۱ص۲۴۷؛

۲- همان؛

۳-خاطرات آقای محمدعلی شهبازی، از مراسم تشییع جنازه شهید قریشی در تهران؛ رخدادهای انقلاب اسلامی در خمین، ص ۸۷.

اهل بیت ^{علیهم السلام} گریه کردند؛ از جنایاتی که تابعین بر اهل بیت ^{علیهم السلام} روا داشتند، کوه‌ها و سنگ‌ها متلاشی می‌شوند. این لکه ننگ بر پیشانی تابعین باقی است و باقی خواهد بود». در ادامه می‌گوید: «خدا لعنت کند کسی را که مباشر یا راضی به قتل اهل بیت ^{علیهم السلام} بوده یا سعی بر آنان داشته است».^۹

این کلام عالم اهل‌سنت؛ یعنی تفتازانی است که این‌گونه قاطعانه درباره تابعین اظهار نظر می‌کند!!

- مقدمه سوم: بی‌تفاوتی اهل سنت معاصر نسبت به وقایع مهم اسلام**

جای بسی تعجب است که در ماه محرم، همان ماهی که شجره ملعونه^{۱۰}، نسبت به اهل‌بیت عصمت ^{علیهم السلام} آن جسارت و جنایت را مرتکب شد. هیچ موضعی یا کمتر موضع‌گیری از اهل سنت معاصر، نسبت به این جنایت دیده و شنیده نمی‌شود؛ فرزند رسول‌الله ^{صلی الله علیه و آله} را سر بریدند، فرزندان و اصحاب رسول‌الله ^{صلی الله علیه و آله} را سر بریدند؛ به‌راحتی با این واقعه کنار می‌آیند؛ ولی نسبت به کوچک‌ترین توهین به معاویه (که توهم توهین بوده است)، فوراً موضع می‌گیرند؛ یعنی توهین به فرزندان رسول‌الله توهین به امام حسین ^{علیه السلام} و آن برخوردی که با آن‌حضرت شد، کمتر از توهینی است که به معاویه شده است؟

اما نسبت به آن توهینی که آن شیخ هتاک، به اهل‌بیت پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} کرد، دیده نشد که موضع‌گیری مناسبی بر علیه او گرفته شود و او را به‌خاطر آن حرفی که زد، توبیخ کنند. با توجه به این‌که علمای اهل‌سنت، ادعای محبت اهل‌بیت ^{علیهم السلام} را دارند و این محبت را جزء دین خود به‌شمار می‌آورند و کسی که محب اهل‌بیت ^{علیهم السلام} نباشد، از نظر ایشان اصلاً مسلمان نیست. آن وقت یکی بیاید هتاکی کند، در نسل و نسب و اصل و ریشه امین‌زاد عبدالعبدین ^{علیه السلام} و اهل‌بیت ^{علیهم السلام} تشکیک کند و حرف بزند و هیچ موضعی گرفته نشود.

این مسائل جای بسی تعجب است و ترس این می‌رود که این نسل جدید، نسبت به علمای اهل سنت نگاه دیگری داشته باشد، ایشان را همان نواصب قلمداد کنند و این احتمال را بدهند که رگه‌هایی از نصب در ایشان نمایان شده است؛ زیرا نسبت به جسارت‌هایی که به اهل‌بیت رسول ^{صلی الله علیه و آله} می‌شود، هیچ احساسی نشان نمی‌دهند؛ اما نسبت به معاویه که معلوم‌الحال است، این‌گونه موضع می‌گیرند.

- مقدمه چهارم: حقایق فراموش‌شده**

- نسب پاک یا ناپاک؟؟**

بزرگان اهل‌سنت تصریح دارند که وقتی که معاویه متولد شد، چهار نفر مدعی بودند که معاویه فرزند ماست: «عمار^{بن ولید}بن المغیره، مسافرن عمرو، ابوسفیان و یک شخص دیگر هم که اسمش را بیان نمی‌کنم.

سؤال مهم: کسی که ناپاک‌زاده است، آیا واقعاً ارزش دارد که برخی از اهل سنت این‌قدر برایش سرمایه بگذارند و از منبر و نماز جمعه به‌نفع او استفاده کنند؟؟

- صحابی یا آزادشده؟؟**

به‌صراحت باید گفت: معاویه صحابی نیست؛ چون وی نه از مهاجر است و نه از انصار. آن‌هایی که پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} را یاری کردند، انصار و صحابه آن‌حضرت هستند و آن‌هایی که در مکه اسلام آوردند و با پیامبر اکرم ^{صلی الله علیه و آله} هجرت کردند، ایشان هم جزء اصحاب پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} و جزء مهاجرین هستند؛ ولی معاویه در سال فتح مکه(سال هشتم هجرت) مسلمان شد. دیگر راهی نداشت و چاره‌ای جز اسلام آوردن نداشت.

ایشان همه «^{أطلقاء}»^{۱۱} و «^{أبناء‌الطلقاء}» هستند؛ امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} به معاویه

سخنگوی شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه با

اشاره به دیدار مردامه ائمه جمعه کشور با مقام معظم رهبری، از برگزاری ۹ نشست منطقه‌ای، با هدف تبیین رهنمودهای معظم‌له خبر داد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام علی نوری، سخنگوی شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور، یکم شهریور در نشستی با اصحاب رسانه، گفت: اصلاح نظام اقتصادی و کاهش فشار بر روی مردم، توجه جدی به ضعف نظارت در بازار، انجام مطالبه‌گری در سطوح اداری استانی و شهرستانی و در صورت نیاز، اعلام از تریبون نماز جمعه، حل مشکلات محیط زیستی و توجه به مسئله آب و توجه به مشکلات سیل و خشک سالی در برخی از مناطق،

از مهمترین مطالبات ائمه جمعه بوده است.

سخنگوی شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه، با اشاره به دیدار ائمه جمعه در ابتدای مردادماه امسال با مقام معظم رهبری، اظهار کرد: این دیدار که به‌خاطر شرایط کرونایی، پس از دو سال برگزار شد، بازخوانی مجدذی از شرح وظایف و مسئولیت‌های ائمه جمعه در سراسر کشور که با توجه به سیال بودن شبکه نیروی انسانی ائمه جمعه و تغییرات حدود سی درصدی در ائمه جمعه و افزوده شدن گروهی از روحانیون جوان، فاضل و توانمند به این شبکه مردمی و ملی، نیاز به بازخوانی این وظایف، یک ضرورت بود که بحمدالله با عنایت مقام معظم رهبری انجام شد.

به صراحت می‌فرماید: «بدان تو از آزادشدگانی هستی که خلافت برای ایشان روا نیست».^{۱۳}

- کاتب وحی یا کاتب نامه؟؟**

یکی از دروغ‌های تاریخ، کاتب وحی بودن معاویه است؛ چنانچه عبدالرحیم خطیب از نویسندگان معاصر اهل‌سنت، در کتاب خود می‌نویسد: «برخلاف آن‌چه شنیده می‌شود، معاویه از کاتبان وحی نبوده؛ بلکه بعضی اوقات، نامه عادی برای رسول خدا ^{صلی الله علیه و آله} می‌نوشت و همین امر منشأ اشتباه بود که او یکی از کاتبان وحی بوده است».^{۱۴}

ابوهریره نیز می‌نویسد: «جمعی می‌خواستند برای معاویه شیرین‌زبانی کنند و به او تقرب پیدا کنند؛ به‌همین دلیل، او را کاتب می‌خواندند. این جریان گذشته از این‌که دروغ است، واقعیت و عقل نیز آن را انکار می‌کند».^{۱۵}

- فضیلت یا ردیلت؟؟**

امام بخاری وقتی که به فضائل صحابه می‌رسد، نمی‌گوید فضائل معاویه؛ بلکه می‌نویسد: «^{ذکر معاویه}»؛ فقط به اسم او پسنده می‌کند. حتی یک فضیلت هم برای او نقل نمی‌کند؛ یعنی اگر معاویه، یک فضیلت داشت، همان را نقل می‌کرد.

ابن‌تیمیه که امام تکفیری هاست، می‌گوید: «در فضیلت معاویه احادیثی به پیامبر نسبت می‌دهند که همه آنها دروغ است».^{۱۶}

عینی می‌گوید: «یک حدیث صحیح در فضیلت معاویه نداریم».^{۱۷} شخصیت‌های بزرگ اهل سنت همین را می‌گویند؛ به‌عنوان مثال ابن حجر عسقلانی،^{۱۸} اسحاق بن راهویه، شوکانی، احمدبن حنبل و ...^{۱۹} فقط ممکن است، یک حدیث صحیح وجود داشته باشد؛ آن هنگامی که رسول خدا ^{صلی الله علیه و آله} به دنبال معاویه فرستاد که چیزی بنویسد. گفتند که مشغول خوردن است. برای مرتبه دوم فرستاده پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} آمد، گفتند: مشغول خوردن است. مرتبه سوم فرستاد، باز گفتند: مشغول خوردن است. حضرت فرمود: «^{لَاأَشْفَعُ اللهَ بَطْنُهُ} خدا شکمش را سیر نکند».^{۲۰}

نسایی در مقدمه کتاب سَنَن این داستان را نقل کرده است و می‌گوید: به‌علت بیان این مطلب، از دست اهل شام تنک خورده است.

متأسفانه به‌قصد کُشت او را زدند. پس از آن هم، در یکی از دو مکان فلسطین با مکه، به‌خاطر ضرباتی که خورده بود، از دنیا رفت.^{۲۱}

اما روایات دیگر مانند: «^{اللهم اجعله هادياً مهدياً}» این روایت، یک طریقش مرسل است و طریق دیگری نیز ضعیف است؛ بنابراین، تمام روایاتی که در فضیلت معاویه نقل شده، به‌اعتراف خود اهل‌سنت کذب است و دروغ.

- معاویه در کلام بزرگان اهل سنت**

پس از بیان این چهار مقدمه، وارد اصل بحث می‌شویم. از بزرگان و عالمان سلف اهل سنت تا به امروز، نسبت به معاویه موضع داشته و سخنانی گفته‌اند که به برخی از آنها اشاره می‌نماییم:

۱. جاحظ(متوفای۳۵۵ق) درباره معاویه می‌گوید: «معاویه بر کرسی پادشاهی نشست و بر باقی‌مانده از اصحاب شورا و بر مسلمانان اعم از انصار و مهاجر در سالی که آن را سال جماعت نامید، به زور تسلط یافت. در واقع آن سال، سال وحدت و جماعت نبود، سال تفرقه بود، روز حاکمیت استبداد بود؛ سالی بود که امامت و خلافت در آن، به شاهنشاهی و پادشاهی کسری تبدیل شد و خلافت اسلامی به قیصرهای غاصب رومی تبدیل شد و معاویه از چهارچوب گمراهی و فسق خارج نشد».^{۲۲}

۲. طبری(متوفای۳۲۰ق) در کتاب تاریخ خود می‌نویسد: حسن بصری گفته است: «چهار خصلت در معاویه بود که یکی از آنها بس بود برای این‌که معاویه جهنمی شود».^{۲۳}

۳. ابوبکر بن خلال(متوفای۳۱۱ق) در کتاب خود نوشته است: محمدبن عبید منادی می‌گوید: در مکه بودیم و عبدالله‌بن موسی با ما بود. در راه صحبت می‌کرد که سخن از معاویه شد. او معاویه را لعن کرد و هرکس که معاویه را لعن نمی‌کند هم، لعن کرد».^{۲۴}

۴. ابن‌عبدربه(متوفای۳۲۸ق) گوید: قیس بن سعد انصاری(یکی از صحابه است؛ متوفای۳۶۰ق)، خطاب به معاویه می‌گوید: «تو خودت بت‌پرست هستی، پدرت هم بت‌پرست است؛ به‌زور و به‌کراهت وارد اسلام شدی (چاره دیگری نداشتی) و به‌اختیار خودت از دین خارج شدی؛ چون سابقه ایمان نداشتی. نفاق تو هم چیز جدیدی نیست. ما انصار هستیم؛ انصار و یاران دینی هستیم که تو به‌اختیار خودت از او خارج شدی و ما دشمنان دینی هستیم که تو وارد آن شدی».^{۲۵}

ادامه در صفحه بعد

وی افزود: براساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده و با هدف تبیین این وظایف، ۹ نشست منطقه‌ای با هدف توانمندسازی ائمه جمعه و گفت‌وآمان‌سازی رهنمودهای رهبر معظم انقلاب به‌ویژه با تأکیدى که ایشان بر حضور جوانان، قوت خطبه‌ها و توجه به مردمی بودن ائمه جمعه دارند، برنامه‌ریزی شده است که در شش‌ماه دوم سال اجرایی شود تا ائمه جمعه، علاوه بر آشنایی توصیفی و تبیینی با وظایف خود، با نحوه اجرایی شدن بخشی از این رهنمودها که باید توسط دستگاه‌های اجرایی، اجرا شوند، بیشتر آشنا شوند.

لازم به ذکر است، حدود ۹۰۰ نماز جمعه در سطح کشور برگزار می‌شود.